

**Klimatická politika pod zástěrkou lidských práv
u „Evropského soudu pro změny klimatu“**

**Právní, politické a ekonomické otázky soudních sporů
o změnu klimatu před Evropským soudem pro lidská práva**

Zpráva pro skupinu Evropských konzervativců a reformistů
(ECR),
Evropský parlament, Brusel

Dr. Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.

Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.

Brusel, 20. května 2021

Shrnutí

Případ Duarte ve zkratce

V případě Duarte podalo šest nezletilých osob z Portugalska stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva (ESLP) ohledně porušení jejich „práva na život a rodinný život“ 33 zeměmi, u kterých považují přijetí klimatických politik za nedostatečné.

Formulují řadu požadavků, včetně (1) snížení emisí skleníkových plynů, (2) drastických omezení vývozu fosilních paliv, (3) drastických opatření ke kompenzaci emisí spojených s dovozem výrobků a (4) opatření za účelem donutit mezinárodní společnosti omezit emise v rámci celého svého výrobního řetězce.

Ve všech těchto oblastech musí být emise sníženy na nulu, aby to odpovídalo „mimořádné klimatické situaci“. Na základě příznivého rozsudku ze strany ESLP pak mohou dále vést soudní spory na národní úrovni proti zemím, které se dostatečně nesnaží dosáhnout těchto cílů. Dotčené země nebudou mít jinou možnost než vyhovět rozhodnutí soudu, protože odvolání není možné.

Obrovské dopady na ekonomiku a demokracii

V sázce je výnosnost celého ekonomického systému, protože náklady společností a zemí na splnění požadavků budou velmi vysoké. Takové rozhodnutí by srazilo ekonomiku v mnoha zemích na kolena se všemi důsledky, které z toho vyplývají.

Kromě ekonomických dopadů, které je obtížné nadhodnotit, jsou zde také obrovské důsledky pro demokracii a právní stát. Rozhodnutím ve prospěch žalobců bude klimatická politika trvale odstraněna z řádného procesu politického rozhodování, ve které volení zástupci a úředníci mohou navzájem zvažovat různé zájmy, hodnotit politiku a podle potřeby provádět příslušné opravy a úpravy.

Partyzánština, zaujatost a aktivismus

Zdá se velmi pravděpodobné, že nezletilé osoby z Portugalska, které jsou ve skutečnosti pěšáky nasazenými aktivistickými ekologickými organizacemi, tento případ skutečně vyhrají. Na základě několika řízení a rozhodnutí projeví soudci ESLP zvláštní zaujatost, kterou lze klidně nazvat partyzánstvím.

- **Zaprvé** měla být tato obžaloba okamžitě zamítnuta, protože zcela obešla vnitrostátní soudní proces. Ačkoliv obvykle jde o standardní požadavek pro řízení před ESLP, tomuto případu bylo dokonce poskytnuto zvláštní zacházení, protože prý jde o „naléhavou“ záležitost.
- **Zadruhé** ESLP na základě vlastního podnětu rozšířil stížnost podanou nezletilými stěžovateli o „mučení“.

Podle soudu může být provádění „nedostatečné klimatické politiky“ zřejmě srovnatelné s mučením nebo nelidským zacházením.

- **Zatřetí** soudci, kteří se na případu podíleli, již veřejně rozhodli o „nepopiratelné existenci klimatické nouze“, která vyžaduje naléhavá opatření, přičemž předseda soudu ve svém projevu rovněž označil ESLP za „Evropský soud pro změnu klimatu“. Pronesl také pár povzbudivých slov o šanci na úspěch „klimatické spravedlnosti“, která lze chápat jako otevřenou výzvu pro aktivisty v oblasti klimatu k tomu, aby požádali soud o pomoc při snaze prosadit svou vysněnou klimatickou politiku v Evropě a zbytku světa.
- **Začtvrté** ESLP zamítl rozsáhle odůvodněnou žádost dotčených poslanců o intervenci, aniž by toto rozhodnutí zdůvodnil. Stejný osud postihl i skupinu s odbornými znalostmi v oblasti ústavního práva a také organizaci, která kritizuje klimatickou politiku a její vědecké základy. Intervence však byly povoleny organizacím, které jsou v tomto případě stěžovatelům zjevně nakloněny.

Tento případ je tedy v souladu s trendem, který trvá již nějakou dobu a ve kterém soudci ESLP využívají politického aktivismu, který představuje přímou hrozbu pro dělbu moci. Spravedlivé jednání u Evropského soudu pro lidská práva není zaručeno.

Lidská práva jako záminka

Případ Duarte ilustruje, jak klimatičtí aktivisté našli spojence v partyzánských soudcích, s nimiž jsou ideologicky spřízněni. Pod rouškou lidských práv se klimatická politika omezuje na nezvratný soudní diktát, nad kterým není možná žádná demokratická kontrola. Soudní orgány, které diktují politiku demokraticky zvoleným vládám, zákony neuplatňují, ale naopak si je samy vytvářejí. Dotyční soudci se ani neobtěžují svou zaujatost skrývat.

Závěr

Je třeba obnovit právní stát a dělbu moci. Je nepřijatelné, aby soudci zneužívali smlouvu o lidských právech za účelem vnucování klimatické politiky evropským zemím tímto způsobem. Rozhodování, které by mělo probíhat na politické scéně, je drženo jako rukojmí, což podkopává celý model demokratické správy věcí veřejných a narušuje důvěru občanů ve správu věcí veřejných. ESLP se stal partyzánskou institucí, která aktivně usiluje o politiku, aniž by k tomu měla mandát. Nechtě se ESLP vrátí k základům jako ochránce lidských práv, nikoli jako instituce, která podkopává demokracii, politiku a právní stát.